

BOROSTYÁNINÉ RÁKÓCZI MÁRIA

Pedagógiai folyóiratok az interneten. Tájékozódás a szakirodalomban

Információszerzési szokásainkat egy sor képesség befolyásolja, melyek alapvetően meghatározzák, hogy mennyire sikeresen tájékozódunk. Az American Library Association definíciója szerint: „Az információs műveltség azon képességek halmaza, melyek segítségével az ember felismeri az információs szükségletet, képes a szükséges információt megtalálni, értékelni és hatékonyan alkalmazni.” (1)

Az információs szükséglet felismerésén azt értjük, hogy az ember megfelelő szintű szakmai műveltség birtokában, a szakterület terminológiájának ismeretében új kérdéseket képes megfogalmazni, és megvan az igénye további új ismeretek megszerzésére. Az információk megtalálása bizonyos forrásismeretet és kutatási módszerek elsajátítását feltételezi, mind a hagyományos, mind az elektronikus források esetében. Alapvetően meghatározza a kutatás eredményességét a keresett információra vonatkozó pontos, jól körülhatárolt kérdésfeltevés, az információs igény szabatos megfogalmazása. Célszerű a keresés stratégiáját előre megtervezni, a különböző keresőrendszerek sajátosságaihoz igazodva. A keresés eredményét mindenképpen értékelni kell, egyrészt a forrás szempontjából (mennyire megbízható helyről származik, azonosítható-e a szerző stb.), másrészt a megszerzett adatok szempontjából (megbízhatóság, értékesség, korszerűség, különféle sajátos álláspontokat, előítéleteket tükröz-e, milyen kulturális kontextusban jelenik meg stb.) A hatékony alkalmazáson az előzetes tudás és a megszerzett új információk olyan ötvözését értjük, melynek során új szellemi alkotás születik. Az eredményeket megfelelően kell tudni kommunikálni, akár előadás, akár publikáció formájában. Az információk felhasználása jogszerű és etikus legyen, a hivatkozás a forrásra nem maradhat el.

A szakirodalmi tájékozódás során, akár hagyományos, akár elektronikus forrásokat használunk, hasonló típusú információkkal találkozunk. Faktografikus információk, azaz tények, adatok leginkább különféle adattárakban, névtárakban, címtárakban, egyes intézményi honlapokon, wikipédiákban találhatóak. A bibliográfiai adatok forrásai elsődlegesen a könyvtári katalógusok (cédulakatalógusok vagy elektronikus katalógusok), bibliográfiák, szakirodalmi adatbázisok. Elsődleges információkhoz juthatunk a szövegeket teljes terjedelmükben közreadó szövegarchívumokban, illetve a szakirodalmi adatbázisok egy részében.

Pedagógiai információforrások az interneten. Az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum (OPKM) szolgáltatásai

Az OPKM, mint pedagógiai információs központ, szakterületének országos feladatkörű, nemzeti szakbibliográfiai funkciókat is ellátó szakkönyvtárként az alábbi szolgáltatásaival segíti a tájékozódást a szakirodalomban:

- Teljességre törekvően gyűjti, feldolgozza, szolgáltatja és megőrzi a magyar szakirodalom-termést
- A könyvtárba beérkező külföldi folyóiratokból naprakész tartalomjegyzék-szolgáltatást nyújt (current contents), az idegen nyelvű cikkeket rendszeresen szemlézi, a referátumokat interneten közzéteszi
- Online elérhető szakirodalmi adatbázist épít
- Gondozza a szakterület terminológiáját. Amintegy 3500 lexikai egységet tartalmazó *Magyar Pedagógiai Tárgyszójegyzék* közvetlenül is segíti a keresést az adatbázisban
- A magyar és idegen nyelvű elektronikus információforrásokat adatbázisban dolgozza fel, és tematikus portálon szolgáltatja (Magyar Pedagógusok Háza Portál)
- Honlapján összegyűjti és naprakészen tartja nyilván a teljes szöveggel elérhető magyar és külföldi szakfolyóiratok jegyzékét
- A könyvtár teljes nyitvatartási idejében folyamatos szaktájékoztató szolgálatot működtet

A pedagógiai szakterület kutatói számára az OPKM honlapján összegyűjtve található az interneten elérhető források, melyek közül most a folyóiratokkal kapcsolatosakat vesszük számba.

Teljes szöveggel elérhető elektronikus szakfolyóiratok

Az OPKM honlapján a gyorsmenüből érhető el a magyar és külföldi, cikkeiket teljes terjedelmükben közlő folyóiratok listája. A jegyzéket folyamatosan gondozzuk, naprakészen tartjuk. A lista elemeire kattintva közvetlenül az elektronikus folyóiratok oldalára lehet eljutni.

Világszerte – tartalomjegyzék-szolgáltatás és szakirodalmi szemle

Itt található az OPKM-ben előfizetett külföldi folyóiratok listája. A folyóirat címlapjának képe mellett itt található egy rövid leírás is, a kiadvány eredeti nyelvén, illetve a folyóirat honlapjára mutató link. A külföldi folyóiratok árának emelkedése miatt nyomtatott formában csak azokat a folyóiratokat rendeljük, melyek nem érhetőek el szövegarchívumokban. Az idegen nyelvű szakirodalmi adatbázisok jelentős része ma már a legtöbb nyilvános könyvtárból elérhető az EISZ- és EBSCO-szerződéseknek köszönhetően. Ezért külföldi folyóiratcikkeket már nem dolgoz fel a könyvtár saját adatbázisában, viszont naprakész tartalomjegyzék-szolgáltatást nyújt a beérkező folyóiratszámokról, valamint rendszeres szemlézés során annotációkat, referátumokat készít a külföldi szakirodalomból. A cikkmásolatok könyvtárközi kölcsönzés keretében kérhetőek (kkozi@opkm.hu)

Magyar Pedagógusok Háza Portál

A tematikus gyűjtőportál az elektronikus információkat adatbázisban feldolgozva tartalmazza. A portál adatbázisa a könyvtár elektronikus katalógusával megegyező keresőfelületen lekérdezhető. Itt is találhatóak folyóiratok. Cím vagy téma szerint, a dokumentumtípus megjelölésével érdemes keresni.

PAD – az OPKM Pedagógiai ADatbázisa

A szakirodalmi adatbázis a pedagógiai témájú magyar nyelvű folyóiratcikkeket a teljesség igényével dolgozza fel. A PAD évente mintegy 3500 cikk bibliográfiai leírásával gyarapszik. Amennyiben a folyóirat teljes szöveggel hozzáférhető az interneten, azaz szerzői jog nem tiltja, csatoljuk a cikk szövegét is a bibliográfiai leíráshoz. Az adatbázis sok szempontú, részletes tartalmi keresést tesz lehetővé, a keresés dokumentumtípusra is szűkíthető.

Az OPKM számos, távolról elérhető szolgáltatást nyújt használóinak, de a közel 300 féle folyóirat lapozgatására, az olvasásra a legjobb hely a könyvtár olvasóterme. Teljes nyitvatartási időben segítőkész tájékoztató könyvtárosokkal, szeretettel várjuk kedves olvasóinkat a Magyar Pedagógusok Házában.